

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 45, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 7. september 2018

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
ODBOR ZA KULTURO

ga. Violeta Tomić, predsednica

ZADEVA: ZAHTEVA ZA SKLIC NUJNE SEJE ODBORA ZA KULTURO

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke zahteva, da se na podlagi drugega odstavka 48. člena, v povezavi z 32. členom Poslovnika DZ, skliče nujna seja Odbora za kulturo z obravnavo naslednje točke:

»Nedopustni pritiski na novinarsko avtonomijo na javnem zavodu RTV Slovenija«

I. Obrazložitev:

Radiotelevizija Slovenija (RTVS) je javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki se financira iz prispevka državljanov. Opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, določeno z Zakonom o RTVS, z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanov in državljanov Republike Slovenije, Slovenk in Slovencev po svetu, pripadnic in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter druge dejavnosti v skladu z zakonom in Statutom RTV Slovenija ter zakonom, ki ureja področje medijev.

Informativni in tisti programi RTV Slovenija, ki uvrščajo v svoje oddaje tudi poročevalske zvrsti, morajo pri svojem delu spoštovati določena poklicna merila. Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija je sprejel Svet RTV Slovenija na 18. redni seji, dne 18. maja 2000 in dopolnil na 19. seji, dne 22. junija 2000.

V predgovoru tega dokumenta je takratni predsednik Sveta RTV, mag. Janez Kocijančič, zapisal sledeče:

»Radiotelevizija Slovenije se je podala prva v svojem delu sveta na zahtevno pot in sprejela in začela uveljavljati Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija. Pri tem

je svet RTVS, ki je Poklicna merila sprejel, vodilo prepričanje, da informiranju in javni besedi ni moč nadeti vzd, saj so v Evropi novega tisočletja nesprejemljive vse oblike cenzure in samocenzure. Izhajali smo iz spoznanja, da morajo biti etičnost, strokovnost, poštenost in objektivnost vodila javne televizije.«

Omenjena poklicna merila in načela novinarske etike v točki 14. 3. Cenzura navajajo:

»V skladu z Ustavo Republike Slovenije, ki zagotavlja pravico do svobodnega in neodvisnega obveščanja, je kakršna koli oblika cenzure protizakonita in neetična. Uredniki in novinarji RTV Slovenija zato ne bodo podlegali nikakršnim posrednim ali neposrednim pritiskom, naj cenzurirajo svoje prispevke in oddaje. Novinarji RTV Slovenija se prav tako ne bodo zatekali k raznim oblikam konformistične samocenzure, saj je konformizem tuj neodvisnemu in avtonomnemu novinarstvu. Velike previdnosti, ki je potrebna pri objavljanju neavtoriziranih vsebin z interneta, ni mogoče enačiti s cenzuro. O morebitnih poskusih cenzure bodo novinarji, uredniki oz. programsko vodstvo obvestili javnost. Če bodo prispevki naših novinarjev, ki poročajo iz drugih držav, cenzurirani, pa bomo na to naše gledalce in poslušalce posebej opozorili.«

Dr. Jože Možina je 22. Julija 2018 v oddaji Intervju gostil zgodovinarja dr. Jožeta Dežmana. Pogovor je naletel na grobe napade in celo zahteve, da se oddaje Jožeta Možine ukinejo. Da so pozivi k ukinjanju oddaje in celo parlamentarnega programa RTV SLO resna agenda, dokazuje javno pismo predsednika ZZB NOB Slovenije Tita Turnška, ki je zapisal:

»Razmislite pa tudi, ali so Možinove oddaje, ki potvarjajo našo preteklost in posledično sejejo med nami razdor in sovraštvo, primerne ali pa bi jih najbolje ukiniti. Ne gre pa samo za gospoda Možino, temveč velja razmislek, ali parlamentarni program ne postaja vedno bolj poligon ene politične opcije.«

Vodstvo RTV Slovenija in njena Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev se nista pravilno odzvali in zaščitili avtonomijo in svobodo izražanja novinarja dr. Jožeta Možine. Se je pa kritično odzvala široka zainteresirana javnost. Na neprimeren odziv vodstva RTV pri zaščiti pravic avtonomije novinarskega dela in ignoranco do svobode izpovedovanja resnice je na novinarski konferenci 20. avgusta 2018 opozoril predsednik Zbora za republiko dr. France Cukjati.

»Vsake toliko časa v Sloveniji doživljamo izbruh nestrpnosti in poziv k omejevanju svobode govora oziroma zahtevo slepega zanikanja resnice. Da to počne neka oseba, ki jo vsi poznamo po nivoju njene politične kulture in ideološke razgledanosti, nas niti ne moti, saj vsako društvo po svojem okusu in sebi primerno izbira svojega predsednika. Da pa osrednja medijska hiša, nacionalna RTV Slovenija take izbruhe ne vzame resno in celo načrtuje, kako slediti zahtevam po nedemokratski cenzuri govora o resnici pa je nesprejemljivo.«

Kljub navedbam generalnega direktorja RTV Slovenija Igorja Kadunca, da je večini pisem, ki so jih prejeli skupno to, da naj vodstvo RTV SLO bolj zaščiti delo in avtonomijo novinarja dr. Jožeta Možine, da so njegove oddaje zanimive in da naj se oddaj, ki jih pripravlja ne ukine, je njegov odgovor zaskrbljujoč. V odzivu generalnega direktorja RTV Slovenija, ki je bil objavljen 21. avgusta 2018 je zapisal sledeče: *»Izbor žanra intervjuja, kjer imamo le enega sogovorca) pa za podajanje vsebin, o katerih ne med strokovnjaki ne v družbi ni enotnih pogledov, ni bil pravilen.«* Dodaja tudi, da po njegovem mnenju ne gre za pritisk na dr. Jožeta Možino.

Podobno stališče je zavzela tudi Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev Ilinka Todorovski, ki je uredništvu Informativnega programa TV Slovenija priporočila vnovičen razmislek o zasnovi nedeljske pogovorne oddaje Intervju.

Ali to pomeni, da tovrstnih oddaj na javni RTV ne bo več mogoče spremljati? Ali lahko na tej podlagi pričakujemo tudi ukinitve oddaj Spomini in Studio City, ki dejstva prikazujeta izrazito enostransko?

Odzivi vodstva RTV so prav tako v nasprotju s 5. členom Zakona o RTV, ki novinarkam in novinarjem, urednicam in urednikom RTV Slovenija in drugim, ki so neposredno udeleženi pri ustvarjanju ali pripravljanju RTV programov nalaga, da morajo pri svojem delu še posebej zagotavljati nepristransko in celovito obveščenost, tako da imajo državljani možnost svobodnega oblikovanja mnenj.

Oddaja Intervju je bila namenjena predstavitvi dr. Jožeta Dežmana in njegovega dela. Zato bi novinarjevi posegi v svobodo izražanja bili v nasprotju z 39. členom Ustave RS.

Pri sklicevanju vodstva RTV na temeljna poklicna merila, med njimi predvsem na merilo neodvisnosti, ki je zapisano v točki 1. 7 Poklicnih meril in načel novinarske etike, je moč opaziti tudi dvojna merila v razmerju do novinarjev RTV.

Ko je v tedenski oddaji zunanjepolitičnega uredništva Radia Slovenija Labirinti sveta novinar Matej Šurc dejal spodaj zapisano nihče od pristojnih ni opozoril na merilo neodvisnosti. Očitno je sovražni govor, ki je uperjen proti desnemu volilnemu telesu za javni zavod, ki ga plačujejo vsi davkoplačevalci, svoboda govora, intelektualna razprava z zgodovinskimi dejstvi pa potvarjanje zgodovine.

»Slovenija se nahaja v nevarnem okolju. Ali se ti, ki že dolge tedne kujejo koalicijo, sploh zavedajo, kaj čaka Slovenijo, če jim spodleti? Zavladal bo klerofašizem, obrobna Nova tv bo postala nacionalna tv. Povampirjeni homofobi in lažni domoljubi bodo bruhal svoj gnev z oblastnih položajev. Slovenska politika ima še eno priložnost, da prekine to nagnusno koalicijo sovraštva, ki se razteza od Baltika do Jadrana. Slovenija morda še nikoli v zgodovini Evrope ni imela tako odgovorne naloge, kot jo ima danes.«

Navedeno jasno kaže na neprofesionalen odnos novinarja javnega zavoda RTV v odnosu do poslušalcev in terja takojšen odziv vodstva RTV in Varuhinje gledalcev in poslušalcev. Takšna neenaka obravnava in nesposobnost zaščititi novinarsko avtonomijo in interese gledalcev in poslušalcev sta za javni zavod RTV nesprejemljivi.

II. V ta namen Odboru za kulturo predlagamo, da po končani razpravi sprejme naslednja sklepa:

1. Odbor za kulturo se je seznanil s problematiko pritiskov na avtonomijo novinarskega delovanja in poročanja v primeru oddaje Intervju z dne 22. julija 2018 na TV Slovenija 1.
2. Odbor za kulturo poziva vodstvo RTV Slovenija, da zaščiti svobodo javne besede in avtonomijo delovanja novinark in novinarjev, ki so izpostavljeni političnim in totalitarnim pritiskom.

Predlagamo, da se na sejo odbora povabi:

1. Minister za kulturo
2. Ciril Baškovič, Programski svet RTV Slovenija
3. Igor Kadunc, Generalni direktor RTV Slovenija
4. Ilinka Todorovski, Varuhinja pravic in poslušalcev
5. Manica J. Ambrožič, Urednica Informativnega programa TV Slovenija

6. Združenje novinarjev in publicistov
7. Društvo novinarjev Slovenije
8. Dr. Jože Možina, novinar RTV
9. Matej Šurc, novinar RTV
10. Tit Turnšek, predsednik ZZB NOB Slovenije
11. Dr. France Cukjati, predsednik Zbora za republiko
12. Dr. Stane Granda, predsednik Združenja za slovensko besedo

Priloge:

- Odprto pismo predsednika ZZB NOB Slovenije Tita Turnška v glasilu Svobodna beseda
- Odziv generalnega direktorja RTV Slovenija Igorja Kadunca
- Poročilo varuhinje z mnenjem in priporočili
- Sporočilo za javnost Zbora za republiko z dne 20. 8. 2018
- Odprto pismo Združenja za slovensko besedo

Danijel Krivec
Vodja poslanske skupine SDS